

G.J. Bruins osa
Augustijnendreef 15
5611 CS Eindhoven

Herman W. Woorts, *Andreas Ignatius Schaepman en de kerkopbouw in het aartsbisdom Utrecht vanaf het herstel van de bisschoppelijke hiërarchie tot aan zijn benoeming tot aartsbisschop van Utrecht (1853-1868)*. Doctoraalscriptie theologie, Katholieke Theologische Universiteit Amsterdam, 1990, XII + 137 pag.

Centraal in deze scriptie staat de persoon van Andreas Schaepman (1815-1882) met een bijzondere aandacht voor zijn verschillende functies in het aartsbisdom tot het jaar waarin hij aartsbisschop van Utrecht werd. Het aartsbisdom werd gedurende de periode 1853-1868 bestuurd door mgr. Johannes Zwijsen, die niet in het Utrechtse woonachtig was en tegelijkertijd ook apostolisch administrator was van het bisdom 's-Hertogenbosch.

Eerst wordt - vrij kort - ingegaan op de achtereenvolgende locaal bepaalde functies, die Schaepman na zijn priesterwijding in 1838 heeft vervuld: assistent te Zwolle, deservitor te Ommerschans, pastoor te Assen en pastoor te Zwolle. Daarna wordt uitvoerig aandacht geschonken aan zijn werkzaamheden op bovenlokaal en diocesaan niveau. Allereerst zijn presidentschap van het nieuwe groot-seminarie 'Rijnsburg' (1857-1860). Onder zijn leiding werd het seminarie voltooid. Vervolgens volgden de benoemingen tot vicaris-generaal (1858), proost van het metropolitaan kapittel (eveneens in 1858), plebaan van de metropolitaankerk (1860), deken van de stad Utrecht (ook 1860), hulpbisschop (eveneens 1860) en coadjutor met recht van opvolging (1862).

Achterliggende vragen bij het onderzoek waren: Hoe voltrok zich de opbouw van de diocesane kerkorganisatie in een bisdom, waarvan de ordinarius elders resideerde en zijn aandacht moest verdelen over twee verschillende bisdommen? Waarom duurde het maar liefst vijftien jaar, voordat de constructie van één bisschop voor twee diocesen werd veranderd? Waarom heeft Zwijsen pas in 1858 een vicaris-generaal voor het Utrechtse benoemd? En waarom heeft Schaepman alle belangrijke functies in het aartsbisdom moeten bekleden en heeft er geen spreiding van verantwoordelijkheden plaats gevonden? Hoeveel speelruimte kreeg Schaepman van Zwijsen bij de uitoefening van zijn verschillende taken en hoe is hij hiermee omgegaan?

De scriptie is gebaseerd op gedrukt en ongedrukt bronnenmateriaal en literatuur. Als belangrijkste bron fungeerde een groot aantal brieven van Schaepman aan Zwijsen, die berusten in het Utrechtse bisdomarchief. Veel informatie kon ook worden ontleend aan de verslagen van het Utrechts kapittel, waarvan Schaepman proost was. Deze en andere bronnen bevatten